

AURELIJA GRITĖNIENĖ
Lietuvių kalbos institutas

Mokslinių tyrimų kryptys: leksikologija ir leksikografija.

ASMENŲ PAVADINIMAI ŠIAURĖS PANEVĖŽIŠKIŲ PATARMĖJE

Personal Names in the Northern Panevėžiskiai
Subdialect

ANOTACIJA

Straipsnio objektas yra gausi ir iki šiol plačiau netirta semantinė grupė – šiaurės panevėžiškių patarmėje užrašyti asmenų pavadinimai. Šiam tyrimui atrinkta 280 asmenų pavadinimų pagal žmogaus fizines savybes, amžių, atliekamą veiklą ir socialinius santykius. Tyrimu siekiama parodyti tokių pavadinimų gausą ir įvairovę, aptarti jų darybą, kilmę bei pabandyti nustatyti, kuriuos iš jų informantai dar aktyviai vartoja, o kurie yra nykstantys ar visai pasitraukę iš aktyviosios vartosenos.

ESMINIAI ŽODŽIAI: patarmė, leksika, nominacija, leksinė reikšmė, darybinė analizė, asmens pavadinimas

ANNOTATION

The object of the article is a large semantic group lacking thorough studies – personal names recorded in the Northern Panevėžiskiai Subdialect. 280 personal names reflecting the person's physical properties, age, occupation and social relations were selected for the study. The study intends to show the abundance and diversity of such names, to discuss their formation and origin and to try to identify which of them are still actively used by informants and which are gradually going out from the active usage or are abandoned altogether.

KEYWORDS: subdialect, lexis, nomination, lexical meaning, derivational analysis, personal name.

1. ĮVADAS

Lietuvių kalbotyroje atlikta nemažai tyrimų, skirtų įvairiems asmenų pavadinimams. Plačiai ištirti lietuvių kalbos vedybų giminystės pavadinimai (aprašyta jų kilmė, raida, paplitimas, reikšmė bei ryšiai su kitomis kalbomis) (Buivydienė 1997). Išsamiai įvairiais aspektais aprašyti zoomorfizmai (Rosinienė 1987: 41–51; 1982: 78–87; 1989: 384–387). Ištyrinėti asmenų pavadinimai tradicinėje žemaičių dounininkų tarmėje (Babickienė 2015). Ypač išsamiai išanalizuoti neigiamieji žmogaus apibūdinimai endriejaviškių šnektoje (Jasiūnaitė 1999: 300–325). Aprašyta endriejaviškių leksika ir frazeologija, apibūdinanti žmogaus išorę ir charakterio ypatybes (Ruškys 2010). Ištirta lietuvių kalbos frazeologizmų, pejoratyviškai apibūdinančių žmogaus charakterį, semantika ir stilistinės ypatybės (Ruškys 1982: 88–95). Išanalizuoti bendrinės kalbos asmenų pavadinimai, reiškiami veiksmožodiniais mobiliaisiais daiktavardžiais (Džežulskienė 2001: 55–69). Aptarti dėmenį *bendr-* turintys asmenų pavadinimai ir jų darybos ypatumai administracinėje kalboje (Pečkuvienė 2014: 648 – 660). Studentų baigiamuosiuose darbuose aprašyta asmenis įvardijančių daiktavardžių sinonimija ir vartosena (Klimavičiūtė 2012), analizuoti lietuvių kalbos žmogų apibūdinantys palyginimai (Zlatkutė 2011). Visų tarminę leksiką tyrusių autorių darbuose akivaizdi viena išvada: zoomorfizmais, somatiniais ar kitokiais frazeologizmais, tarmių vaizdingąja leksika asmenys dažniausiai apibūdinami neigiamai. Apskritai lietuvių kalboje, kaip ir daugelyje kitų kalbų, neigiamo emocinio vertinimo žodžių nepalyginamai daugiau negu teigiamo¹. Šis faktas gali būti paaiškintas psichologinėmis ir socialinėmis priežastimis: visa, kas gera, paprastai laikoma normaliu dalyku, o ypatingų emocijų dėl normalių dalykų niekas nereiškia (Jakaitienė 1988: 51; 2010: 162). Kaimo kultūroje buvo stengiamasi nenukrypti nuo tradicinių dorovės normų, laikytis vadinamojo „aukso vidurio“, todėl „visa, kas neabejotinai gera, dora ir visiems aiškiai suprasta, atrodo, kelia mažiausiai rūpesčio“ (Ruškys 2010: 4). Šiaurės panevėžiškių patarmėje užrašyta 280 leksemų, kuriomis įvardijami žmonės pagal fizines savybes, amžių, atliekamą veiklą ir socialinius santykius. Juk ne veltui liaudies išmintis sako, kad *sutinka pagal rūbą, išleidžia pagal protą*. Žmogui išvaizda buvo svarbi visą laiką, nuo seniausių amžių iki mūsų – amžinos jaunystės kulto – laikų. Vertinant žmogų visais laikais lygiai taip pat svarbu buvo ir jo amžius bei socialiniai santykiai – žmogaus atliekama veikla, turtinė padėtis, priklausymas tam tikrai socialinei grupei. Pavienės šių semantinių grupių leksemos minimos atskiruose šiaurės panevėžiškių patarmės tyrėjų darbuose,

¹ Iš ryškų teigiamą vertinimą nusakančių žodžių galima paminėti tik gausius lietuvių kalbos deklinatyvus ir vieną kitą patetinės spalvos žodį (Jakaitienė 2010: 162).

tačiau išsamesnio minėtos leksikos aprašo iki šiol neturime. Tarmių niveliavimosi laikais tokie tyrimai labai aktualūs. Šnekamoji kalba kinta ir nepaliaujamai kis, todėl ypač svarbu „ištirti tą vyksmą, sukaupti duomenis, turtinančius lituanistiką ir prisidedančius prie mūsų tautos praeities pažinimo“ (Zinkevičius 2006: 255). Taigi ir šio straipsnio tikslas – plačiau aptarti, kokiomis leksemomis šiaurės panevėžiškiai įvardija asmenis pagal jų išorės bruožus, amžių, atliekamą veiklą ir socialinius santykius. Šiam tikslui įgyvendinti išsikelti tokie uždaviniai: suskirstyti pavadinimus pagal leksinę reikšmę į atitinkamas semantines grupes ir pogrupius, aptarti pavadinimų darybą bei kilmę, pabandyti nustatyti, kurie iš šių pavadinimų dar vartojami, o kurie yra nykstantys ar visai pasitraukę iš aktyviosios vartosenos. Autorės ekspedicijose užrašyta medžiaga ir *Lietuvių kalbos žodyno* Papildymų kartotekoje (LKŽP) rasti naujesni duomenys lyginami su senesniais *Lietuvių kalbos žodyno* (LKŽe) duomenimis. Jeigu žodis rastas žodyne, o per 20 metų ekspedicijose nepavyko jo užrašyti, taip pat jis nefiksuotas ir LKŽP, didelė tikimybė, kad jis pamažu traukiasi iš aktyviosios vartosenos. Straipsnyje taikomi aprašomasis, darybinės analizės ir medžiagos struktūrinimo metodai. Šis tyrimas gali būti įdomus ir vertingas ne tik leksikos, dialektologijos, bet ir etnolingvistikos specialistams. Jau seniai buvo pastebėta, kad „įvardijimas daugiau pasako apie įvardijantį (subjektą) negu apie patį įvardijimo objektą. Tai juo labiau įtikinama todėl, kad įvardijantysis perduoda ne tiek savo asmeninį įspūdį, kiek norom nenorom parodo savo pasaulėvaizdį, – vėlgi ne tiek savo asmeninį, kiek tą, kuriam jis priklauso“ (Civjan 1990: 54; cituota iš Gudavičius 2000: 17). Taigi, kaip jau minėta, šiam tyrimui surinkta 280 leksikos vienetų. Medžiaga iš šiaurės panevėžiškių patarmės (daugiausia iš Pāsvalio rajone esančių šnektų – Daujėnų, Grūzių, Joniškėlio, Krinčino, Kriklinių, Pūmpėnų, Pāsvalio, Pūšaloto, Skrebótiškio, Salōčių ir Vaškų parapijų) rinkta ekspedicijose (nuo 1998 m.) ir iš LKŽP bei LKŽe, į kurią galima žvelgti kaip į hipertekstą – tai duomenų šaltinis, kuriuo remiantis galima tyrinėti ne tik „naivųjį“, bet ir „mokslinį“ pasaulėvaizdį, reprezentuojamą nacionalinės kalbos leksika (Kravcova 2013: 5).

Straipsnyje aptariama tik vadinamoji tarminė (diferencinė) leksika – bendrinei kalbai nežinomas ar kuo nors (šaknimi, reikšme, žodžių daryba) nuo jos besiskiriantis leksikos sluoksnius (plg. Jakaitienė 2010: 176–177). Šių žodžių nerasime nei *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne* (DŽe), nei *Bendrinės lietuvių kalbos žodyne* (BŽe). Straipsnyje analizuojami ir nekonotuoti, ir turintys neigiamą ar teigiamą atspalvį pavadinimai. Pagal leksines reikšmes skiriama keletas pavadinimų grupių. Kiekvienos grupės viduje leksemos dar smulkiau grupuojamos; prie atitinkamų poskyrių, norint parodyti kuo išsamesnį aptariamą leksikos

vaizdą, papildomai pateikiama patarmėje užrašytų ar žodynuose² rastų frazeologizmų ir palyginimų.

2. PAVADINIMAI, NUSAKANTYS ĮVAIRIUS ASMENS IŠORĖS TRŪKUMUS

Kaip jau minėta anksčiau, apibūdinant žmogaus išorę neigiamos reikšmės (menkinamųjų, pašiepiamų) leksemų visose mūsų tarmėse vartojama daug daugiau nei teigiamai konotuosios leksikos³. Normalaus sudėjimo ir įprastai atrodantys žmonės patarmėje lieka tarsi nepastebėti, į juos nekreipiama jokio ypatingo dėmesio, jiems pavadinti nereikia specialių leksemų. Vaizdingoji leksika pasitelkiama, kai kalbama apie regimąsias asmens ypatybes, t. y. apie neįprastą žmogaus išvaizdą (storus arba plonus, apžėlusius arba nuplikusius, turinčius kokią nors neįprastai didelę kūno dalį ir pan.) ir motoriką (tai dinaminė žmogaus išvaizda, jo eisena, judesiai, pavyzdžiui, šlubavimas, klišenimas ir pan.). Iš viso tarmėje užrašyta 111 pavadinimų, sietinų su įvairiais asmens išorės trūkumais.

Gausi semantinė grupė – leksemos, apibūdinančios **žmogaus kūno sudėjimą**. Jų fiksuota 18. Daugiausia žodžių skirta didesnio nei įprasta svorio asmenims pavadinti. Čia minėtini iki šių dienų gana plačiai vartojami įvairių priesagų ir galūnių vediniai: *apskrituōlis*, –ė „kas kresno, apvalaus kūno sudėjimo“ (Všk)⁴, *deriūgà* „labai tvirtas žmogus“ (Grž), *driūčkis*, –ė „storas žmogus“ (Grž), *išputėlis*, –ė „kas išputęs, storulis, storapilvis“ (Grž), *riebūckis*, –ė „riebulis“ (Grž). Tik LKŽe fiksuoti priesaginiai pavadinimai – *dūmza* „storas, nerangus, nevikrus žmogus“ (Ps) ir *sudubėlis*, –ė „kas sudubęs, susmukęs, sudribęs“ (Grž). Stambaus sudėjimo asmenys iki šių dienų vadinami ir dūriniais *keraplėšas* „mažas, drūtokas žmogus“ (Slč), *mėšpilvis*, –ė „storapilvis“ (Všk). Riebaus, stambaus

² Kai kurie pavyzdžiai imti iš *Frazeologijos žodyno* (FzŽ) ir *Palyginimų žodyno* (PlgŽ). Prieiga internete: <http://lkiis.lki.lt>.

³ Patarmėje užrašyta visai nedaug diferencinių leksemų, frazeologizmų ir palyginimų, kuriais įvardijami gražios išvaizdos, fiziškai patrauklūs, stiprūs asmenys. Pavyzdžiui: *baltveidis*, –ė „balto veido žmogus“ (Grž), *skaidraveidis*, –ė „kas skaidraus, šviesaus veido“ (Grž), *želvys*, –ė „kas tvirtas, stiprus“ (Inšk), *kaip iš pieno plaukęs* „labai gražus, sveikas, skautus“ (Inšk), *kaip iš paveiksluko* „labai gražus“ (Grž) ir kt.

⁴ Skliaustuose nurodoma vietovė, kurioje užrašytas žodis. Sutrumpinimai tokie patys kaip LKŽe. Visa autorės ekspedicijose užrašyta medžiaga yra patekusi į LKŽP, todėl straipsnyje iš asmeninės kartotekos imti pavyzdžiai neatskiriami nuo LKŽP ar LKŽe esančių duomenų. Žodyno medžiaga ir autorės surinkti duomenys straipsnyje akivaizdžiau atsiskiria kalbant apie pavadinimų traukimą iš aktyviosios vartosenos.

veido žmogus vadinamas *marmūzū* (Grž), o vulgarizmas *subinius*, *-ė* (Grž) vartojamas asmeniui dideliu užpakaliu pavadinti. Patarmėje užrašyti ir 7 perkeltinė reikšmė vartojami žodžiai: *arbūzas*, *moliūgas* „apie nutukusį, nerangų, tingų žmogų“ (Grž), *peniūkšlis*, *-ė* „apie nutukusį, riebų žmogų“ (Grž), *pumpūre* „apie mažą, storą merginą, moterį“ (Jnšk), *pūžlīs* „mažo ūgio, storas, silpnas vaikas“ (Ps), *kalādė*, *spīnta* „apie storą, nerangią moterį“ (Všk). Tai metaforinis reikšmių perkėlimas, kuris kognityvinėje lingvistikoje suprantamas ne kaip nominacijos būdas, o kaip vaizdingas situacijos ar įvykio supratimas, paslėptas palyginimas, vienas iš esminių pasaulio pažinimo būdų (Gudavičius 2000: 88).

Storam žmogui pavadinti šiaurės panevėžiškių patarmėje pasitelkiami ir zoomorfizmai⁵. Jų ekspedicijose užrašyta 7: *kiaulė*, *pařsas* 1. „apie nemandagų, mažai išmanantį žmogų“; 2. „apie drūtą, nutukusį žmogų“ (Ps, Všk), *kárvė*, *kumėlė* „apie nerangią, didelę, storą moterį“ (Grž), *jáutis*, *veřšis* „apie didelį, stambų vyrą“ (Všk), *meřká* „apie stambaus sudėjimo, didelį žmogų“ (Krč)⁶. Kaip matyti, drūtumas, storumas, nerangumas patarmėje dažniausiai nusakomas didelių, stambių, dažniausiai naminių gyvulių pavadinimais. Ši tendencija būdinga ne vienai tarnei (plg. Jasiūnaitė 1999: 306). Tokie pavadinimai rodo žmogaus gebėjimą išvelgti asmens ir atitinkamo gyvūno panašumą. Kadangi žmogus yra be galo sudėtinga būtybė, visa ko centras, todėl diduma metaforų esti „įcentrinės“, einančios į žmogų (Pikčilingis 1975: 279). Apskritai metaforų kūrimo tikslas – „pasakyti išraiškiau, efektyviau, kad klausytojui būtų padarytas didesnis poveikis, kad jis ne tik protu, bet ir emociškai suvoktų perduodamą informaciją“ (Gudavičius 2000: 90).

Šiaurės panevėžiškiai apkūniems asmenims pavadinti iki šių dienų vartoja ir skolinių: *pampuská* (bru. *namnyuka*⁷, le. *pampuszka*, pastarieji kildintini iš vo. Pfannkuchen) „apie storą moterį, merginą“ (Krč), *verbliūdas*, *verliūgas* (ru. *верблюд*) „apie tvirtą, storą, nerangų žmogų ar gyvulį“ (Krč, Pmp).

⁵ Zoomorfizmai būdingi daugeliui kalbų, gal net visoms, tačiau jų realizacija kalbose esti skirtinga ir gali būti labai esminga tautos kultūrai pažinti. Mūsų arealo kalbose tokios metaforos dažnai sutampa ir paprastai turi neigiamas konotacijas. Tai, kad gyvūnų pavadinimai šiuo atveju yra labai produktyvūs, liudija iš esmės neigiamą lietuvių požiūrį į gyvūnijos pasaulį (Gudavičius 2000: 92, 94).

⁶ Ypač vaizdingi, sodrūs didelių, apkūnių žmonių palyginimai su dideliais namų apyvokos daiktais (staklėmis, pečiūmi „krosnimi“, kubilu, bubinu „būgnu“) ar atitinkamais gyvūnais: *Merga kaip staklės* (didelė, stambi) (Grž). *Agi tavo pačios, vyrel, išsipenėjimas – kaip pečius!* (Jnšk). *Klebono drūtybė – kaip kubiliukas!* (Jnšk). *Jo pilvas išvirtęs kaip bubinas* (Jnšk). *Drūtas kaip meška* (Pmp). *Riebus kaip barsukas* (Pšl). *Didelė kaip kumelė, durna kaip višta* (Ps).

⁷ Kitų kalbų atitikmenys pateikiami iš elektroninių ir spausdintų žodynų. Jų bibliografija pateikiama bendrame literatūros sąrašė.

Dažnai patarmėje įvardijant asmenį atskirai pabrėžiama ir kuri nors **nejprasto dydžio, storio ar ilgio kūno dalis**. Tokiais atvejais daugiausia vartojami dūriniai. Jų ekspedicijose užrašyta 11: *didžiadañtis*, –ė „kas su dideliais dantimis“ (Grž), *didžiakāktis*, –ė „kas su didele kakta“ (Grž), *driūtablauzdis*, –ė „storablauzdis“ (Jnšk), *gervakāklis*, –ė „kas ilgu kaklu, ilgakaklis“ (Jnšk), *išvirs-tapīlvīs*, –ė „kas išvirtusiu, dideliu pilvu“ (Grž), *nudribtapīlvīs*, –ė „kas su dideliu, nudribusiu pilvu“ (Grž), *pakabīngurklis*, –ė „kas nukabusiu gurkliu“ (Grž), *puo-dyngalvīs*, –ė „žmogus didele galva“ (Grž), *sausablauzdis*, –ė „kas ilgomis, plonomis kojomis“ (Jnšk), *smailasubīnis*, –ė „kieno siauras, smailus užpakalis“ (Grž), *plācijasubīnis*, –ė „kieno didelis, platus užpakalis“ (Všk)⁸.

Tarmėse iš karto pastebima ir **nejprasta žmogaus eisena**. Šlubuojantis, klumpantis, velkantis koją žmogus iš karto gauna atitinkamą pavadinimą: *kabālda* „kas eina iš lėto, šlubuodamas, šlubis“ (Jnšk), *klývīs*, –ė „kas klyvas, klišis, šleivys“ (Grž), *krāpas* „kas krapinėja, eina netvirtu, smulkiu žingsniu, pamažu, susilenkęs“ (Grž), *kreivūklis*, –ė „kas kreivuliuodamas eina“ (Grž), *kripīs*, –ė „kas krypuoja eidamas“ (Grž), *štapīētas* „negražios eisenos žmogus“ (Jnšk). Kaip matyti, negražios, nerangios eisenos žmonės dažniausiai vadinami iš vaizdingųjų veiksmažodžių pasidarytais priesagų ar galūnių vediniais. LKŽe rodo, kad patarmėje ypač populiarūs priesagos –ālis, –ė vediniai: *knapālis*, –ė „kas eidamas knapsi, klumpa, griuvinėja“ (Grž), *krapālis*, –ė „kas sunkiai eina, krapalioja“ (Jnšk), *kripālis*, –ė „kuriš vaikšto krypuodamas“ (Grž), *štapālis*, –ė „kas štapalinėja, krapalius“. Dūriniais įvardijami kreivomis, išklypusiomis kojomis asmenys: *išklyptkōjis*, –ė „kas išklypusiomis kojomis, kreivakojis“ (Grž), *klyptakōjis*, –ė „kas išklypusiomis kojomis“ (Jnšk), *klišakōjis*, –ė „kas kreivomis, klišomis kojomis“ (Ps). Deja, šios semantinės grupės pavadinimai iš aktyviosios vartosenos sparčiai traukiasi. Iš 13 čia minimų šios semantinės grupės pavadinimų net 9 fiksuoti LKŽe ir tik 6 (*išklyptkōjis*, *kabālda*, *klišakōjis*, *klývīs*, *krāpas*, *krapālis*) užrašyti per ekspedicijas. Apskritai mūsų kalboje „daugelis vaizdingųjų vardažodžių ir veiksmažodžių įgauna archaizmų statusą“ (Zabarskaitė 2006: 170).

Dar viena pavadinimų grupė – leksemos, žyminčios nejprastą žmogaus **plaukuotumą**. Dažniausiai vartojami sudurtiniai pavadinimai, kurių pagrindinis daiktavardinis dėmuo nurodo, kuri asmens kūno dalis yra plaukuota, o pirmasis dėmuo sietinas su veiksmažodžiu *apželti*. Autorės užrašyti 5 tokie dūriniai: *apželtkōjis*, –ė „kas su apžėlusiomis kojomis“ (Grž), *apželtkrūtīnis*, –ė „kas

⁸ Kuri nors nejprastai didelė kūno dalis apibūdinama ir palyginimais. Dažniausiai žmogaus kūno dalys lyginamos su informantams gerai pažįstamais savos kaimo aplinkos buities daiktais, įrankiais, paukščiais: *Jam veidas išplerēs kaip naginė* (Jnšk). *Tavo pirštai kaip akėčkuoliai* (dideli, sugrubę) (Pšl). *Kojos kaip dalgiakočiai* (ilgos ir plonos) (Jnšk). *Tavo akys kaip šakės* (žvairos) (Všk). *Akys kaip šakės, dantys kaip vargonai* (Ps). *Ko daba žiūri akis išpūtęs kaip špokas?!* (Jnšk).

su apžėlusia krūtine“ (Grž), *apželt nugāris*, -ė „kas su apžėlusia nugara“ (Všk), *apželta rankis*, -ė „kas su apžėlusiomis rankomis“ (Grž), *apželt veĩdis*, -ė „kas su apžėlusiu veidu“ (Grž). Priesagų -*otis*, -ė vediniais *ūsõtis*, -ė (Krč) ir *barzdõtis*, -ė dar ir šiandien patarmėje vadinamas ūsuotas ar barzdotas žmogus. Žymiai rečiau asmuo įvardijamas atskiru pavadinimu dėl menko plaukuotumo. Patarmėje užrašyti tik du šios semantinės grupės dūriniai: *skustagaĩvis*, -ė „kas nuskustais plaukais“ (Ps) ir *retabařzdis*, -ė „kas turi retą barzdą“ (Grž)⁹.

Liaudies išmintis sako, kad *sveikata ir už auksą brangesnė* (PPr223), todėl stiprus, sveikas žmogus tradicinėje kaimo bendruomenėje buvo reikalingas, geriamas, svarbus. Daugelis tradicinių apeigų, visas kompleksas papročių ir gausi žodinė liaudies kūryba buvo skirta užtikrinti žmonių sveikatai ir išlikimui (Trimakas 2008: 9). Jei žmogaus sveikata gera, tuomet apie jį patarmėje sakoma *sveikas kaip žuvis* (Pšl), *sveikas kaip ridikas* (Ps)¹⁰. Kai sveikata payra, žmogus iš koto išvirsta (Grž), tuomet ironizuojama: *Sveikas kaip ridikas kiauru viduriu* (Jnšk). Taigi **sergantis, negaluoiantis** žmogus nelikdavo nepastebėtas. Tokie asmenys dažniausiai buvo vadinami apibendrintu vardu, reiškiančiu apskritai ligotą, nesveiką žmogų. Tokių pavadinimų rasta 6, iki šių dienų tarmėje vartojami tik 3: tai priesagų vediniai *ligāšninkas*, -ė „nuolat sergantis, nesveikas žmogus“ (Grž, Ps), *sirgalỹnė* „dažnai sergantis žmogus, ligonis“ (Grž), *sirgũtis*, -ė „ligonis“ (Ps), tik LKŽe fiksuoti priesagų vediniai *pũkšlỹs*, -ė „kas vis pukši, negaluoja“ (Grž), *sučĩrpelis*, -ė „kas nesveikas, pasiligojęs“ (Pšl) ir galūnės vedinys *stėipė* „kas dažnai serga, negaluoja“ (Grž). 6 pavadinimai sietini su kokia nors konkrečia liga ar negalavimu. Tai LKŽe fiksuoti priesagų vediniai *krunklỹs*, -ė „kas vis krankia, kosti“ (Slč), *sprėngilas* „kas sprengeja, kosti“ (Grž), *šni aukšlỹs*, -ė „kas kvėpuodamas šniurkščia“ (Pšl); iki šiol patarmėje vartojamas priesagos vedinys *nuomarninkas*, -ė „epileptikas“ (Jnšk) ir dūriniai *vištātupis*, -ė, *vištakis*, -ė „kas neprimato sutemus, serga vištakumu“ (Jnšk, Ps).

Patarmėje fiksuota 17 leksemų, kuriomis pavadinamas apskritai silpnas, sunykęs, mažesnės nei įprasta jėgos ar mažo ūgio žmogus. Minėtini LKŽe rasti priesagų -*ėlis*, -ė, -*la*, -*lė*, -*lys*, -ė, -*uoklis*, -ė vediniai: *čyplỹs*, -ė „nususėlis“ (Grž), *čĩrplỹs*, -ė „kas nučĩrpeš, sunykęs“ (Grž), *kliũrkla* „menkas, silpnas žmogus“ (Grž), *kniáuكلė* „labai sulysęs, nusibaigęs žmogus“ (Všk), *mauklỹs*, -ė „prastas,

⁹ Kalbėdami apie nuplikusius, pasišiaušusius, ilgausius vyrus ar menkais, silpnais plaukais moteris informantai vartoja įvairių palyginimų, frazeologizmų: *Galva kaip kolis* (plika) (Grž). *Galvelėj mėnuo šviečia* (praplikusi galva) (Grž). *Jos kaselė nutriušus kaip katės uodega* (Jnšk). *Kasytė kaip pelės uodegytė* (Všk). *Pasišiaušęs lyg vilką vijęs* (Krč). *Apžėlęs kaip kelmas* (Jnšk). *Ūsai kaip kumelės uodega* (ilgi) (Ps).

¹⁰ Lietuvių kalbos pasaulėvaizdyje kaip sveikatos požymis suvokiama raudona spalva, tvirtumas (Papaurėlytė-Klovienė 2007: 91).

sumauktas, sustumtinis žmogus“ (Jnšk), *nučypėlis*, -ė „nukeipėlis, išdžiūvėlis“ (Grž), *pagybėlis*, -ė „kas menkos sveikatos, silpnas“ (Grž), *pasūsėlis*, -ė „kas nusęsęs, apsileidęs, menkokas“ (Grž), *pašpógėlis*, -ė „kas pasiligojęs“ (Grž), *pūtuoklis*, -ė „kas greitai pailsta, pavargsta“ (Grž). Patarmėje autorė yra užrašiusi šiuos priesagų vedinius: *apnykėlis*, -ė „apnykęs, menkas, liguistas žmogus“ (Grž), *apsilpėlis*, -ė „kas apsilpęs, silpnas“ (Jnšk), *kvókšla* „kas vis stena, pukši“ (Grž), *nukārėlis*, -ė „perkarėlis, nusibaigėlis“ (Grž), *nusisūkėlis*, -ė „kas sunykęs, nuvargęs, menkos sveikatos, nuodvasa“ (Grž), *pėrkritėlis*, -ė „kas perkritęs, nusibaigęs“ (Grž), *sunykėlis*, -ė „kas sunykęs, nusilpęs, nusibaigęs“ (Jnšk). LKŽe fiksuoti galūnių vediniai: *keriaūžis* „neūžauga, sunykęs, sulinkęs žmogus“ (Grž), *kėžis* „neūžauga“ (Ps), *nykà* „sunkėlis, paliegėlis“ (Grž); ekspedicijose užrašyti šie galūnių vediniai: *išdvasa* „kas labai išdžiūvęs, silpnos sveikatos, nudvėsėlis, dvasna“ (Grž), *núodvasa*, *núogara*, *núogaras*, *núogaiša* „silpnas, sumenkęs, nesveikas žmogus, nuodvasa, sunkėlis“ (Grž, Všk). Iki šių dienų vartojami ir perkeltinės reikšmės žodžiai bei frazeologizmai: *kukūrbezdalis* „kas mažas, neūžauga“ (Grž, Pšl, Všk), *dvėseliena* „sulysęs, sumenkęs žmogus“ (Ps) (plg. *sprógeliena* „sulysęs žmogus“ (Grž)), *spirgūtis* „apie mažą, smulkaus sudėjimo žmogų“ (Všk), *žiaužerė* „kas menkas, sudžiūvęs, susitraukęs“ (Všk), *iš véido išbėgęs* „sulysęs, sumenkęs“ (Grž), *vėjo pėrpučiamas* „silpnas, menkas, liesas“ (Skrb), *bė savęs* „sunkiai sergantis“ (Jnšk). Patarmėje šia reikšme užrašyti ir 4 zoomorfizmai: *čivylis* „apie smulkų, silpną žmogelį“ (Dj), *kėkštas* „mažas, lengvas, sudžiūvęs, silpnas žmogus“ (Všk), *kirstukas* „mažas, susitraukęs vyras“ (Jnšk), *silkė* „apie ploną, sudžiūvusią, sunykusią moterį“ (Všk). Susisukęs, sukrypęs, nerangus, be sveikatos žmogus patarmėje apibūdinamas ir įvairiais palyginimais: *Persisukęs kaip Grįžalo ratai* (Pšl). *Iškrypęs kaip Grįžulo ratai* (į visas puses išsikėtęs, išpleręs) (Grž, Jnšk). *Susirietęs, susitraukęs kai kukurbezdalis* (Jnšk). *Vieno kaulo* (nejudrus, nerangus) – *kaip vilkas* (Pšl). *Pikšės* (jėgos) *neturi* – *kaip svirplys* (Grž). *Kiek tos mano sveikatos* – *kaip viščiuoko!* (Jnšk). *Ištižęs [žmogus] kaip karvašūdis* (Jnšk). Apie liesą, sudžiūvusį, susiraukšlėjusį sakoma: *Sudžiūvo moteris kaip tas šluotos kotas* (Ps). *Sudžiūvęs kaip šienas* (Pšl). *Sudžiūvęs kaip žaba* (Ps). *Dvėsinėja, nevalgo, užtata kaip permušta ir vaikšto* (Grž). *Parsmaugta kaip skruzdelė* (labai plona) (Krc). *Laibutis kaip mašalo žarna* (Jnšk). *Veidelis susirukšlijęs, mažutis kaip šaukštas* (Všk).

Sergantis, ligotas žmogus praranda sveiką veido spalvą. Tuomet jis lyginamas su žeme, drobe, numirėliu ir pan.: *Mano brolis arielką geria ir juodas kaip iš po žemių* (Slč). *Išbalus kaip brėzlės* (griežlės) *šūdas* (Všk). *Tas veido blyškumas – kaip numirėlio* (Grž). *Išbalęs kaip drobė* (Jnšk). *Merga ruda kaip linmarkofje] mirkusi, čiupryna* – *kaip sabalas* (Ps).

Įdomu tai, kad keletas pavadinimų priklauso gana siaurai semantinei grupei – **pamėlusiam, pašiurpusiam, sušalusiam** žmogui pavadinti. LKŽe rasti: *styrà* „sustirėlis“ (Grž), *sukembrėlis*, -ė „kas sustiręs, sugrubęs“ (Pšl), *šiūršis*, -ė

„kas pašiurpęs, šiurpis“ (Všk); ekspedicijose autorės fiksuotas *šaltakojis*, -ė „kieno vis šaltos kojos, kas greit atšąla kojas“ (Grž).

3. PAVADINIMAI PAGAL ASMENS ATLIEKAMĄ VEIKLĄ

Tai viena gausiausių semantinių grupių. Jai priklauso 109 leksemos. Patarmėje daugiausia fiksuota priesagų vedinių, kuriais įvardijamas **žmogaus užsiėmimas, profesija**¹¹. Tai vieni dinamiškiausių pavadinimų, aiškiausiai rodantys tarminės leksikos pokyčius, kuriuos lemia nelingvistiniai veiksniai (Babickienė 2015: 379). Pirmiausia minėtini dariausios priesagos: *-ininkas*, -ė (ir jos varianto *-(n)inkas*, -ė) vediniai. Jų fiksuota 14, iš jų iki šiol gyvai patarmėje vartojamas tik *amatniūnkas*, -ė „amatininkas“ (Grž). Likę pavadinimai fiksuoti LKŽe: *akmeniūnkas*, -ė „akmenų vežėjas, rinkėjas“ (Grž), *cukrėlninkas*, -ė „cukrelio (sacharino) pardavinėtojas“ (Jnšk), *dieniūnkas*, -ė „padienis darbininkas“ (Grž), *obuolninkas*, -ė „kas prekiauja obuoliais“ (Grž), *pyragininkas*, -ė „pyragų kepėjas ir pardavinėtojas“ (Grž), *rykštīninkas*, -ė „rykščių pjovėjas“ (Jnšk), *ruoštininkas*, -ė „kas atlieka namų apyvokos darbus“ (Grž), *siekėlninkas*, -ė „kas rauna linų siekus“ (Grž), *skliutiniūnkas* „su skliutu dirbantis, tašantis žmogus, dailidė“ (Pšl), *škuřlininkas*, -ė „skurlių supirkėjas, skudurininkas“ (Jnšk), *uogininkas*, -ė „kas uogauja, uogų rinkėjas“ (Pmp), *vīřšininkas*, -ė „piemenų vyresnysis, kerdžius“ (Všk), *žuvelninkas*, -ė 1. „kas gaudo žuvis, žvejys“, 2. „kas verčiasi žuvų prekyba, žuvų pirklys“ (Grž, Jnšk, Ps).

Užrašyta 13 priesagos *-ėjas*, *-a* vedinių: *arėjas*, *-a* „kas aria, artojas“ (Grž), *bedėjas*, *-a* „kas beda, kasa daržoves“ (Grž), *iřdavėjas*, *-a* 1. „kas paduoda, išdalija maistą“, 2. „kas iškrauna vežimą“ (Jnšk), *kirtėjas*, *-a* „kas kerta medžius“ (Ps), *liubėjas*, *-a* „kas liubia gyvulius, šėrėjas“ (Grž), *metėjas*, *-a* „kas apmeta audeklo metmenis“ (Grž), *pasekėjas*, *-a* „senoviškų vestuvių palydovas“ (Ps), *plūkėjas*, *-a* „kas linus plūkia, bruka“ (Jnšk), *privežėjas*, *-a* „kas priveža pašarus“ (Všk),

¹¹ Dalis patarmėje fiksuotų priesaginės darybos asmenų pavadinimų yra padaryti iš veiksmazodžių. Jie žymi pamatiniu žodžiu pasakyto veiksmo atlikėją, tačiau turi apibendrintą, abstraktesnę reikšmę, todėl į bendrą analizuojamų leksemų sąrašą neįtraukiami, pavyzdžiui, *baigėjas*, *-a* „kas baigia“ (Jnšk), *pabaigėjas*, *-a* „kas pabaigia“ (Jnšk, Pšl), *bjaūrintojas*, *-a* „kas bjaurina, gadiną“ (Grž), *čiulpėjas*, *-a* „kas čiulpia“ (Grž), *čiupikas*, -ė „kas čiumpa, gaudo, griebikas“ (Grž), *daužytojas*, *-a* „kas muša“ (Jnšk), *dilintojas*, *-a* „kas dilina“ (Grž), *ėjikas*, -ė „kas eina, kas gali toli ar greitai nueiti“ (Grž), *gadintojas*, *-a* „kas gadina“ (Jnšk), *iřdaužėjas*, *-a* „kas išdaužia“ (Jnšk), *iřdavinėtojas*, *-a* „kas išdavinėja, įskundžia“ (Grž), *parodytojas*, *-a* „kas ką pateikia pažiūrėti, patikrinti“ (Pšl) ir kt.

ravėjas, -a „kas ravi, ravėtojas“ (Grž), *rietėjas*, -a „kas riečia audeklą“ (Grž), *užstojėjas*, -a „užtarėjas, gynėjas, globėjas“ (Jnšk), *verkėja* „mirusiojo garbstytoja, raudų sakytoja“ (Grž). Nemažai priesagos -ėjas vedinių tarmėje vartojama iki šių dienų, į užmarštį traukiasi tik *ravėjas*, *rietėjas*, *metėjas*, *pasėkėjas* ir *plūkėjas*.

Gausiai vartojami ir priesagos -ojas, -a vediniai. Jų fiksuota 14: *ařtintojas*, -a „taikintojas“ (Grž), *brūžuotojas*, -a „kas brūžuoja audeklą“ (Jnšk), *davinėtojas*, -a „kas davinėja žinias“, *dėstinėtojas*, -a „kas ką dėstinėja, dėliotojas“ (Grž), *ganytojas*, -a „kas gano gyvulius, piemuo“ (Jnšk), *kirstojas*, -a „kas kerta medžius“ (Slč, Všk), *lākintojas*, -a „kas lakina, duoda lakti“ (Grž), *mitintojas*, -a „kas ką mitina“ (Grž), *nešiotojas*, -a „kas prižiūri, nešioja, supa mažą vaiką, auklė“ (Krc), *šaukin-tojas*, -a „kas šaukina, skelbia“ (Grž), *ūgintojas*, -a „kas ūgina, augintojas“ (Jnšk), *vařdytojas*, -a „kas vardija, buria, kerį, žavėtojas“ (Grž, Pšl), *višteliáutojas*, -a „kas per senovines vestuves eina per kaimynus ir „vagia“ marčiai vištas ir įvairius daiktus“ (Grž), *žárdytojas*, -a „kas žardo“ (Všk). Iš šių vedinių į pasyviąją vartoseną pasitraukę šie: *vařdytojas*, *višteliáutojas* ir *žárdytojas*.

Ne tokie darūs darybos formantai – priesagos -ieris, -ė, -inis, -ė, -ikas, -ė, -oklis ir jų vediniai: *arikas*, -ė „artojas, arėjas“ (Grž), *braukýtinė* „masažuotoja“ (Krc), *brukikas*, -ė „kas bruka išmintus linus, plūkėjas“ (Grž), *drėbikas*, -ė „kas drebia, krečia, tinkuoja“ (Jnšk), *žúklieris*, -ė „žvejys“ (Krc, Slč), *žuvoklis*, -ė „žuvininkas, žvejys“ (Všk). Visi šie priesaginiai asmenų pavadinimai rasti LKŽe, patarmėje pavyko užrašyti tik šiuos: *panaktinis*, -ė „naktinis sargas, budėtojas“ (Jnšk) ir *pakaitinis*, -ė „kas pavaduoja darbe“ (Krc).

Sudurtiniai asmenų pavadinimai pagal vartojimo dažnumą nusileidžia tik priesagų vediniams. Jų užrašyta 19. Dalis šių pavadinimų fiksuoti tik LKŽe: *ākmenvertis*, -ė „kas verčia akmenis“ (Grž), *arkliāpjojis*, -ė „kas pjauna arklius“ (Dj), *aštúonduonis*, -ė „kas seniau misdavo eidamas per kiemus“ (Grž), *diēnganis*, -ė „kas gano tik dieną gyvulius, menkas piemuo“ (Grž), *keliavedys*, -ė „kelio vadovas, kelio rodytojas“ (Ps), *kraujalaidis*, -ė „kraujo leidėjas“ (Ps), *kūliādaris*, -ė „kas daro kūlius“ (Grž), *laūksargis* „dvaro ar kaimo laukų pasėlių sargas, prižiūrintis, kad kas neganytų, žalos nedarytų“ (Jnšk, Ps), *medžiadārbis*, -ė „kas iš medžio ką nors dirba“ (Grž), *sēngeležis*, -ė „kuris verčiasi senomis geležimis“ (Ps), *titilvežis* „pamergių, svočios vežėjas“ (Krc, Skrb), *žirgvaikis* „raitelis“ (Grž). Kai kuriuos dūrinius informantai per ekspedicijas prisiminė kalbėdami apie jaunystės metus: *kalkdegis*, -ė „kas kalkes dega“ (Všk), *kraičkrovys* „kas krauna į vežimą jaunosios kraitį, vežamą į jaunikio namus“ (Grž), *kraičvežys* „senovinėse vestuvėse asmuo, kuris veždavo nuotakos kraitį į jaunikio namus“ (Grž), *līnbraukis*, -ė „kas braukia (plūkia) išmintus linus“ (Grž), *milavėlys*, -ė „kas velia milą“ (Všk), *šulniakasys*, -ė „šulinio kasėjas“ (Grž), *šūnadvokatis* „asmuo, kuris imasi advokatūros, nebūdamas advokatu“ (Skrb).

Žvelgiant į asmenų pavadinimus dar siauresniu semantiniu aspektu matyti, kad čia išsiskiria keli pogrupiai. Pirmiausia minėtini pavadinimai, susiję su žmogaus **darbu prie gyvulių** (įvairūs piemenų, gyvulių skerdėjų, gydytojų ir pan. pavadinimai): *arkliāpjovis, -ė, diēnganis, -ė, gānas, -ė, ganýtojas, -a, liubėjas, -a, viršininkas, -ė*. Kitas pogrupis – įvairių **prekiautojų** pavadinimai: *cukrėlninkas, -ė, pyrāgininkas, -ė, óbuolninkas, -ė, škuřlininkas, -ė, žuvėlninkas, -ė*. Pluoštelis su **lino, audimo ir rugiapjūtės** darbais susijusių asmenų pavadinimų: *brukikas, -ė, brūžúotojas, -a, kuliādaris, -ė, linbraukis, -ė, plūkėjas, -a, rietėjas, -a, siekėlninkas, -ė, žárdytojas, -a*. Tam tikrą **darbo pobūdį** nurodo bendresnės reikšmės leksemos: *amatniņkas, -ė, aštuónduonis, -ė, dieniniņkas, -ė, padiēnis, -ė, pakaitinis, -ė, pradiēnis, -ė*.

Patarmėje fiksuota apie 30 **hibridinės darybos leksemų ir skolinių**, įvardijančių asmenis pagal atliekamą veiklą, dalyvavimą kur nors. Nemažai skolinių ir hibridų patarmėje vartojama iki šiol: *aptiēkorka* (bru. *антэкарка*) „vaistininkė“ (Jnšk), *čeráunykas, -ė* (le. *czarownik*, bru. *чараўнік*) „burtininkas“ (Krč), *gaspadinė* (ru. *господыня*) „virėja, valgių taisytoja“ (Grž), *kriaūčius, kriaučkà* (le. *krawiec*) „siuvėjas“ (Grž, Všk), *kūpčius* (le. *kupiec*, bru. *купеу*) „pirklys, supirkėjas“ (Krč, Ps), *pačtaljōnas* (le. *pocztylion*) „paštininkas“ (Ps), *peřkupčius* (le. *przekupiec*) „perpirklis“ (Ps), *razbáinykas, rubaunỹkas* (bru. *разбойнік*, ru. *разбойник*, le. *razbojnik*) „plėšikas“ (Dj), *šiaūčius* (le. *szewc*) „batsiuovys, kurpius“ (Krč), *sliēsorius* (le. *ślusarz*, bru. *слесар*) „šaltkalvis“ (Všk), *istrebitėlis, strības, skrėbas* (ru. *устрєбитєль*) „vadinamasis liaudies gynėjas, sovietinių okupantų talkininkas“ (Ps, Všk), *šōferis* (le. *szofer*) „vairuotojas“ (Krč, Ps), *vesėlninkas, -ė* (le. *weselnik*) „vestuvininkas, vestuvių dalyvis“ (Skrb, Všk), *zeļnius* (la. *zellis*) „mokinys, padėjęjas“ (Skrb), *žūlikas* (bru. *жулік*, ru. *жулик*) „vagis, plėšikas“ (Dj). Didžioji dalis šių skolinių skirtini senajai bendratarmei¹² leksikai, t. y. jie sutampa ir aukštaičių, ir žemaičių tarmėse. Kai kurie iš šių skolinių pamažu užleidžia vietą lietuviškiems atitikmenims: *vaistininkė* mūsų dienomis jau daug populiariesnė už *aptiēkorką, paštininkas* už *pačtaljōną* ir pan. Slavizmų gajumas gali būti siejamas su slavų kalbų populiarumu (nemaža dalis vyresniosios kartos informantų dar neblogai moka rusiškai, jiems suprantamos ne tik paties pavadinimo, bet ir skolintos šaknies reikšmės). Tik LKŽe fiksuoti šie svetimos kilmės asmenų pagal atliekamą veiklą pavadinimai: *cigėlninkas, -ė* (bru. *цагельнік*) „plytininkas“ (Jnšk), *desetniņkas, desėtninkas* (bru. *дзясетнік*, ru. *десятник*) „seniūno padėjęjas, dešimtininkas“ (Grž, Jnšk), *pakajáuka* (le. *pojojowa*) „kambarinė“ (Ps), *pīsorius* (bru. *пісар*) „raštininkas“, *pīsorkà* (bru. *пісарыха*) „raštininkė“ (Dj), *prajōvas, -ė* (bru. *праявіць*) „pranašas, aiškiaregys, skelbėjas“ (Skrb), *razviēstis* (ru. *разведчик*) „žvalgas“ (Dj), *spėkorka* „spėjėja, pranašautoja“ (Ps), *špiēgas* (le. *spieg*) „šnipas, žvalgas“ (Slč), *tūlkininkas, -ė* (ru. *толковать*) „piršlio pasiuntinys“ (Ps).

¹² Plačiau apie tai žr. Kardelis 2003: 27.

Atskirą grupę sudaro **naujosios lekšemos**, tarmėje vartojamos dėl bendrinės kalbos įtakos. Iš bendrinės kalbos perimti žodžiai fonetiškai pritaikyti prie tarmės sistemos: *bugálteris*, -ė „buhalteris“ (Ps), *kirùrgas*, -ė „chirurgas“ (Všk), *špikuliantas*, -ė „kas verčiasi prekių spekuliacija“ (Krč, Ps), *veterinõrius*, -ė „veterinaras“ (Krč), *žiurnalistas*, -ė „žurnalistas“ (Skrb).

Prie šio semantinio poskyrio šliejasi keliolika pavadinimų, susijusių su **asmens pomėgiais**, atsidavimu kam nors. Patarmėje daugiausia užrašyta priesagų -ėjas, -a, -eklis, -ė, -ojas, -a, -ininkas, -ė, -(n)inkas, -ė, -išius, -lys, -ė vedinių: *baliainiñkas*, -ė, *baliušnykas*, -ė „kas mėgsta balius“ (Krš, Jnšk), *išdirbinėtojas*, -a „kas išdirbinėja (juokus, pokštus)“ (Grž), *išgalvotojas*, -a „kas išgalvoja ką nors, pramano“ (Jnšk), *mergininikas*, *mergišius* „vyras, nuolat besisukantis apie merginas, moterų viliotojas“ (Jnšk, Všk). LKŽe rasti: *birbėjas*, -a, *birbėklis*, -ė „kas daug birbyne dūduoja“ (Grž, Všk), *šniaukšlỹs*, -ė „kas mėgsta tabaką šniaukšti“ (Grž), *vakarėlninkas*, -ė „kas vaikščioja į vakarėlius“ (Všk). Ten pat fiksuoti ir pagal mėgstamą valgį, polinkį į kokį žalingą įprotį sudaryti galūnių vediniai *buliāvis*, -ė „kas mėgsta bulves valgyti“ (Pšl), *tabõkius*, -ė „kas uosto ar rūko tabaką, tabakius“ (Grž). Žodyne rasta keletas skolinių ir hibridinės darybos žodžių, kuriais pavadinami asmenys pagal jų mėgstamą valgį ar palinkimą į kokį pomėgį, žalingą įprotį: *cukierkininkas*, -ė „saldainių mėgėjas“ (Jnšk), *dainuškinis*, -ė „kas mėgsta dainušką dainuoti, dainininkas“ (Grž), *rūkėščis* „rūkytojas“ (Ps), *vakarūškininkas*, -ė „kas lankosi vakarėliuose“ (Krč).

4. PAVADINIMAI PAGAL ASMENS SOCIALINĮ STATUSĄ

Svarbus kriterijus, apibrėžiantis žmonių socialinę grupę, – jos narių materialiniai ištekliai (Vosyliūtė, Kasparavičienė, Maniukaitė, Kocai 2004: 5). *Lietuvių kalbos žodynas* sutelkia „savyje kalbą ir erdvėje, ir laike“ (Nepokupnas 2002: 1421). Tarminiai pavyzdžiai šiam žodynui rinkti daugiau nei 100 metų. Jie užrašyti daugiau kaip iš 500 gyvenamųjų vietų (Naktinienė 2015: 496–497). Daugiausia tarminės leksikos užrašyta XX a., tad žodyne gana vaizdžiai atspindėti ir XIX–XX a. žmonių socialiniai santykiai.

1897 m. gyventojų surašymo duomenys rodo, kad XIX a. antroje pusėje 93,2 proc. visų lietuvių sudarė valstiečiai, 3,9 proc. – miestiečiai, 2,5 proc. – kilmingieji bajorai ir 0,3 proc. – kiti luomai. Dar iki baudžios panaikinimo valstietija buvo suskilusi į sluoksnius. Tuo metu geriausia buvo valstybinių valstiečių padėtis. Po jų eina dvarininkams priklausę činčiniai valstiečiai ir pagaliau – lažiniai, buvę blogiausioje padėtyje (Vėbra 1990: 94–95). Vargą, bėdas žmonės pažįsta nuo seno; ankstesnėse bendruomenėse (pavyzdžiui, agrarinio

tipo) valstiečiai dažnai kentėjo nuo nederliaus, ligų, senatvėje vienišiams nebuvo jokių socialinių garantijų, išskyrus šeimos ar bendruomenės pagalbą, todėl natūralu, kad praeities visuomenotyros, publicistikos, grožinės literatūros darbuose nemažai dėmesio skiriama varguomenės gyvenimui (Vosyliūtė, Kasparavičienė, Maniukaitė, Kocai 2004: 10)¹³. Dėsninga, kad ir gyvojoje kalboje vartota kelios dešimtys asmenų pavadinimų, sietinų su žmogaus turtine padėtimi. Didžiąją dalį šios grupės asmenų pavadinimų sudaro leksemos, kuriomis pavadinami **vargstantys, neturtingi, mažai žemės**¹⁴ turintys asmenys. Patarmėje fiksuota apie 30 šios semantinės grupės pavadinimų. Ekonominius santykius (tam tikros nuosavybės neturėjimą) žymi priešdėlio *be-* vediniai: iki šiol vartojami artimi litotei pavadinimai *bekėlnis*, *-ė* „neturtingas, nuskurdęs, nusigyvenęs žmogus“ (Grž), *beskatikis*, *-ė* „kas neturi nė skatiko, bėpinigis“ (Grž), *betriūbis*, *-ė* „kas neturi savo trobos“ (Grž). Neturtėliai dar ir šiandien vadinami ir perkeltinės reikšmės žodžiais bei frazeologizmais: *sūšlamos* „nusigyvenę žmonės“ (Jnšk), *šāšas* „apie menką, silpną, vargingą žmogų“ (Jnšk), *plīkas nuogas* „neturtingas“ (Ps), *plīkas bāsas* „neturtingas“ (Krč), *kaip tilvikas* „apie neturtingą“ (Všk). LKŽe rodo, kad vargstantiems pavadinti vartotas ir ne vienas dūrinys: *kiškiāponis* „menkas ponas, šunbajoris“ (Všk), *pūšzemis*, *-ė* „ūkininkas, turintis mažai žemės, pusininkas“ (Ps), *utėlgriaužis*, *-ė* „skurdžius, driskius“ (Grž); iki mūsų dienų vartojamas tik *juodnāgis*, *-ė* „kas juodais nagais, juodadarbis“ (Grž). Iš aktyviosios vartosenos traukiasi ir galūnių vediniai: *šliūdris*, *-ė* „apskurdęs, apiplyšęs žmogus“ (Ps), *trāknis*, *-ė* „apsileidęs, nuskurdęs ūkininkas“ (Pšl). Iš aktyviosios vartosenos jau pasitraukė dalis šios semantinės grupės skolinių ir hibridinės darybos žodžių: *čiēlininkas*, *-ė*, *čiēlāzemis*, *-ė*, „valakininkas, nepadalytos dubos žmogus“ (Jnšk), *susiēdas*, *-ė* (bru. *cyced*, *oced*) „bežemis, nuomininkas, kampininkas“ (Pmp), *trijākas*, *-ė* „valstietis, valdantis trečdalį valako“ (Grž, Skrb). Platesnės reikšmės skoliniai ir hibridai informantų gyvai vartojami iki šių dienų: *kiauraklūnis*, *-ė* „kas su kiauru, išplyšusiu klynu, nusūsėlis, driskis“ (Grž, Jnšk), *plīkarūris*, *-ė* „kas plīkas, beturtis“ (Jnšk), *ūbagas*, *-ė* (bru. *y6oz*, 1e. *ubogi*) 1. „elgeta“, 2. „beturtis, varguolis, vargšas“ (Jnšk, Ps, Všk).

Patarmėje fiksuota nemažai leksemų, įvardijančių **tarnaujantį, kam nors priklausantį** žmogų. Priesagų vediniai vyresniosios kartos informantų vartojami iki šiol: *mergēsė, mergiūtė* „tarnaitė, samdinė“ (Grž, Ps, Všk), *tarnáutojas*, *-a* „samdiny“ (Všk), *vaikēsas, vaikēzas* „samdiny, bernas“ (Grž, Jnšk). Tik LKŽe

¹³ Apie etnografinėje, grožinėje literatūroje ir *Lietuvių kalbos žodyne* susiklosčiusią neturtingiausios visuomenės grupės – elgetų ir atstumtųjų – sampratą žr. Vosyliūtė, Kasparavičienė, Maniukaitė, Kocai 2004: 12–16, 25–30.

¹⁴ 1905 m. mažažemių valstiečių žemė sudarė 51,7 proc. visų ūkių; vidutinių valstiečių – 23,8 proc., turtingesnių ūkių skaičius sudarė 24, 4 proc. visų ūkių (Vėbra 1990: 11).

rasime galūnės vedinį *taŕnė* „tarnaitė“ (Ps) ir determinatyvinį dūrinį *žydmėrgė* „žydo tarnaitė“ (Skrb). Ekspedicijose užrašyti keli skoliniai iš latvių ir slavų kalbų: *andanárščikas*, *-ė*, *andinárčikas*, *-ė* (bru. андынарнік) „dvaro darbininkas“ (Dj), *paslūgōčius* (bru. паслугач) „tarnas“ (Pšl), *zėnas* (la. *zēns*) „vaikinas, samdinys, bernas“ (Jnšk), *zeŕkis* (la. *zeŕkis*) „samdinys, vaikinas, bernas“ (Dj). LKŽe rodo, kad tris dienas per savaitę dirbęs samdinys vadintas hibridinės darybos žodžiu *trijākas*, *-ė* (Grž).

Kilmingi, pasiturintys vadinti sudurtiniais žodžiais. Informantai dar šiandien atsimena tokius pasiturinčių asmenų pavadinimus: *didžbajoris*, *-ė* „įžymus bajoras“ (Grž), *didžturtis*, *-ė* „turingas žmogus, turtuolis“ (Grž), *dvižemis*, *-ė* „kas turi dvi žemes, du ūkius“ (Jnšk), *savižemis*, *-ė* „kas turi savo žemės, žemės savininkas“ (Jnšk). Neištekejusi dvarininko, pono duktė vadinta priesagos vediniu *panėlė* (Grž). Pasiturintys vadinti ir frazeologizmais: *nuō sūolo* „iš gero ūkio, iš turtingos šeimos“ (Všk), *pilnomis kišėnėmis* „turingas“ (Krc). Tik LKŽe fiksuotas dūrinys *mėšpilois*, *-ė* „turtuolis“ (Všk).

Prie šios semantinės grupės šliejasi ir keletas LKŽe fiksuotų asmenų pavadinimų pagal apsirengimą ir apsiavimą. Dalis šių pavadinimų netiesiogiai atspindi žmogaus socialinį statusą: *atlapkākklis*, *-ė* „kas vaikščioja atlapu kaklu“ (Grž), *striumbis*, *-ė* „kas trumpais drabužiais apsirengęs“ (Všk), *pūrakelnis*, *-ė* „kas dėvi plačias kelnes“ (Krc), *vyžakōjis*, *-ė* „kas avi vyžomis, vyžotas“ (Ps), *vyžiuōtis*, *-ė* „kas su vyžomis, vyžius“ (Pšl); taip pat plg. hibridinės darybos žodį *pūraklynis* (le. *klin*) „kas dėvi plačias, apsmukusias kelnes, nudribtkelnis“ (Jnšk, Všk).

Pavadinimai *cielāžemis*, *dvižemis*, *pūsžemis*, *savižemis* rodo, kad pagrindinis turtingumo / neturtingumo požymis Lietuvos kaime buvo žemė, jos dydis.

5. PAVADINIMAI PAGAL AMŽIŲ

Patarmėje užrašyta daugiau nei 30 asmenų pavadinimų pagal amžių. Šios semantinės grupės leksemos smulkiau dar skirstytinos į kelis pogrupius.

Mažo, jauno, nesubrendusio žmogaus pavadinimai. Patarmėje fiksuoti keli sudurtinės darybos žodžiai: *aštuntamētis*, *-ė* „kas aštuntų metų“ (Grž), *dešimtmetinis*, *-ė* „kuris dešimties metų“ (Grž), *papžindys*, *-ė* „kas jaunas, nepatyręs, geltonsnapis, pienburnis“ (Jnšk). LKŽe rasti: *glitlaižis*, *-ė* „kas laižo glietę, apsisnarglėjęs, snarglius; vaikigalis, pienburnis“ (Pmp), *šėškabandis*, *-ė* „kas dar nesubrendęs, piemengalys“ (Grž), *žaliaglītis*, *-ė*, *žaliapuŗvois*, *-ė* „pienburnis“ (Jnšk). Iš 6 galūnių ir priesagų vedinių per ekspedicijas užrašyti šie: *mergė-sė*, *mergiōtė* „paaugusi mergaitė, mergiotė, mergina“ (Grž, Jnšk), *paauguōlis*, *-ė* „paauglys“ (Grž), LKŽe fiksuoti: *bambōkas*, *-ė* „vaikėzas“, *glīčas*, *-ė* „snarglius, nesubrendęs žmogus, piemengalys“ (Pmp), *šnabždūkas* „apie mažą vaiką“ (Ps).

Jauni, nesubrendę asmenys iki šių dienų vadinami perkeltinės reikšmės žodžiais bei frazeologizmais: *māžas* „kūdikis“ (Jnšk), *snargl̥ys*, *-ē*, *snergl̥ys*, *-ē* „nesubrendęs žmogus, piemengalys“ (Grž, Pšl), *snāpo nekàkelia nuõ žēmės* „apie jauną, nesubrendusį“ (Ps), *tik iš kiaušinio išsirietęs* „nepripyręs, jaunas“ (Jnšk), *kūmelio šūdo neiššikęs* vlg. „apie ką nesubrendusį“ (Jnšk), *pienas nenudžiūvo nuõ lūpų* „apie jauną, nesubrendusį“ (Ps), *panósė šlapià* „apie labai jauną, pienburnį“ (Ps). Vartojama ir skolinių bei hibridinės darybos žodžių: *mergáička*, *mergáičkà* „paauglė mergaitė, mergiotė“ (Ps, Všk), *smalapil̥vois*, *-ė* „nesubrendęs žmogus, geltonsnapis“ (Grž), *zēkis*, *zeñkis* (la. *zeņķis*) 1. „vaikinas, jaunuolis“ (Dj, Ps, Skrb, Slč), 2. „berniukas, paauglys“ (Krc, Všk).

Pagyvenusio, seno žmogaus pavadinimai. Daugiausia patarmėje užrašyta priesaginės darybos ir galūnių vedinių: *bobul̥ytė* „senutė“ (Ps, Všk), *bobuliukas* „apie susenusią, sudžiūvusią moterį“ (Jnšk), *senỹlis*, *-ė* „senasis“ (Grž), *seniōkas* „senis“ (Krc), *seniūgas* „senis“ (Pšl); LKŽe rastas *dūmza* „nevikrus, senas žmogus“ (Ps). Patarmėje per ekspedicijas užrašyti keli sudurtinės darybos žodžiai: *bóbapalaikė* „sena, menka boba“ (Jnšk), *diēngalis*, *-ė* „esantis arti amžiaus galo, senas, perkaršęs“ (Dj), *sėnbizda* „persenėlis, išpenda“ (Grž). Kalbant apie seną žmogų neapsieinama ir be įvairių palyginimų, frazeologizmu: *sēnas dáiktas* „senis“ (Ps). *Žmogus senatvėj kaip koks drėbalas* (nebesivaldo) (Jnšk). *Suvaikėji, suvaikėji [senatvėj], kaip mažas palieki* (Jnšk). *Kvakšia, pukši kaip perekšlė višta* (apie seną moterį) (Grž). *Jaunas kaip kvietkelis, senas kaip šaknelė* (susitraukęs) (Ps).

6. APIBENDRINIMAS

Straipsnyje aptarti asmenų pavadinimai rodo, kad tarmėje, įvardijant asmenis pagal kokį nors ryškų išorės požymį, amžių, atliekamą veiklą ar socialinius santykius, ypač gausiai vartojami sudurtiniai žodžiai (šiam straipsnyje jų aptarta daugiau nei 80) ir priesagų vediniai (jų užrašyta apie 120). Priesagų vediniai paprastai sudaromi iš atitinkamų veiksmažodžių ar būdvardžių.

Gausiausia ir ne taip sparčiai kintanti semantinė grupė – pavadinimai, nusakantys įvairius asmens išorės trūkumus. Gana plačiai patarmėje paplitę metaforizacijos būdu atsiradę asmenų pavadinimai. Gausiai vartojami zoomorfizmai, dažnas ornitomorfinis žmogaus apibūdinimas. Didžioji dalis tokių perkeltinės reikšmės pavadinimų gyvai patarmėje vartojama iki šių dienų. Pastebėta, kad mažiau vartojama vaizdingųjų veiksmažodžių žmogaus eisenai (šlubavimui, krypavimui į šalis ir pan.) nusakyti. Traukiantis iš vartosenos šiems veiksmažodžiams, vis retesni tampa ir iš jų padaryti asmenų pavadinimai *kripālis*, *klỹvois*, *štapiētas* ir kt.

Sparčiausiai kinta su asmens veikla, pomėgiu ir socialiniu statusu susiję pavadinimai. Nykstant ar visai išnykus atitinkamos srities veiklai, nebevartojami arba prisimenami tik kalbant apie praeitį ir su ta veikla susijusių asmenų pavadinimai: *akmeniniškis, arkliąpjovis, aštuonduonis, birkėjas, gānas, dieniniškis, kálkdegis, kraujalaidis, kūliādaris, laūksargis, siekėlninkas* ir kt. Nemažai asmenų pavadinimų pagal atliekamą veiklą vyresniosios kartos informantai vartoja tik kalbėdami apie praeityje dirbtus darbus, pavyzdžiui, prisimindami linarovių, rugiapjūtę ir pan. Nykstant seniesiems vestuvių, laidotuvių papročiams, iš vartosenos traukiasi ir atitinkami asmenų pavadinimai: *kraičkrovys, kraičvežys, palýdas, pasekėjas, titilvežis, verkėja, višteliāutojas*.

Dalis leksemų iš sistemos traukiasi kartu su išnykusiomis arba nebe tokiais populiariomis realijomis, pavyzdžiui, nebenešiojamos vyžos, tad nebeaktualūs darosi *vyžakōjo* ir *vyžiūočio* pavadinimai, niekas atskirai nebepardavinėja sacharino, skurlių, senų geležų, tad imami pamiršti *cukrėlninkai, séngeležiai* ir *škuřlininkai*.

Ypač daug iš aktyviosios vartosenos pasitraukusių pavadinimų pagal socialinę statusą. Didžioji dalis straipsnyje analizuotų šios semantinės grupės pavadinimų surinkta iš LKŽ, tik keli pavadinimai užrašyti iš informantų klausinėjant juos apie vaikystės ar jaunystės laikus. Iki mūsų dienų aktyviai vartojamos bendresnės reikšmės šios grupės leksemos (*bekeřnis, juodnāgis, kiauraklėnis, plikarūris, ūbagas*).

Palyginti neblogai patarmėje išsilaikę asmenų pavadinimai pagal amžių. Pastebėta, kad iš vartosenos sparčiau traukiasi tie asmenys pagal amžių pavadinantys dūriniai, kurių leksinė reikšmė skiriasi nuo darybinės, pavyzdžiui, *glitlaižis, šėškabandis, žaliaglitis, žaliapuřvis*.

Kalbant apie skolintinę leksiką pastebėta tendencija, kad dalis slavizmų iki šių dienų dar gana aktyviai vartojami vyresniosios kartos informantų. Iš vartosenos sparčiau traukiasi vartotojams nebeaktualūs slavizmai: *cigėlninkas, desetniškis, desetninkas, pakajāuka, špiėgas, tūlkininkas, zėlnius* ir pan.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

Babickienė Zofija 2015: Asmenų pavadinimai tradicinėje žemaičių (dounininkų) tarmėje. – *Tarmės – Europos tautų kultūros paveldas*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 370–393. Prieiga internete: <http://ebooks.mruni.eu/pdfreader/tarms-europos-taut-kultros-paveldas-dialects-cultural-heritage-european-nations>.

Buivydienė Rūta 1997: *Lietuvių kalbos vedybų giminystės pavadinimai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

BŽe – rengiamas *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas*. Redaktorių kolegija: D. Liutkevičienė (vyr. redaktorė), G. Naktinienė, R. Petrokienė, D. Svetikienė, K. Vosylytė, J.

Zabarskaitė. Programuotojas V. Satkevičius. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2012–2016. Prieiga internete: <http://bkzd.lki.lt>; BŽe rankraštis.

Civjan Tatjana 1990: Цивян Т. В. *Лингвистические основы балканской картины мира*. Москва: Наука.

Dzežulskienė Judita 2001: Asmenų pavadinimai, reiškiami veiksmažodiniais mobiliaisiais daiktavardžiais (*substantiva mobilia*). – *Acta Linguistica Lithuanica* 44, 55–69.

DŽe – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*: šeštas (trečias elektroninis) leidimas, vyr. red. Stasys Keinys. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2006; internetinė versija, 2011. Prieiga internete: <http://lkiis.lki.lt>.

FzŽ – *Frazeologijos žodynas*. Rengė Irena Ermanytė, Ona Kažukauskaitė, Gertrūda Naktinienė, Jonas Paulauskas (red.), Zita Šimėnaitė, Angelė Vilutytė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2001. Prieiga internete: <http://lkiis.lki.lt/>

Gudavičius Aloyzas 2000: *Etnolingvistika*. Šiauliai: Šiaulių universitetas.

Jakaitienė Evalda 2010: *Leksikologija*. Vilnius: Vilniaus universitetas.

Jakaitienė Evalda 1988: *Leksinė semantika*. Vilnius: Mokslas.

Jasiūnaitė Birutė 1999: Endriejaviškių peyoratyvinė leksika (neigiamieji žmogaus apibūdinimai). – *Lietuvių dialektologijos skaitiniai* 1. Vilnius: Vilniaus universitetas, 300–325.

Kardelis Vytautas: 2003: *Rytų aukštaičių šnektų slavizmų fonologijos bruožai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

Klimavičiūtė Rūta 2012: *Asmenis įvardijantys daiktavardžiai: sinonimija ir vartosena*. Bakalauro darbas. Vilniaus universitetas.

Kravcova Liudmila: 2013: *Šiuolaikinės rusų kalbos asmenis įvardijantys daiktavardžiai kaip pasaulėvaizdžio atspindis (pagal „XXI amžiaus aiškinamąjį rusų kalbos žodyną. Aktuali leksika“)*. Daktaro disertacijos santrauka. Vilnius: Vilniaus universitetas.

LKŽe – *Lietuvių kalbos žodynas* 1–20, 1941–2002, elektroninis variantas, redaktorių kolegija: Gertrūda Naktinienė (vyr. red.), Jonas Paulauskas, Rītutė Petrokienė, Vytautas Vitkauskas, Jolanta Zabarskaitė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005 (atnaujinta versija, 2008). Prieiga internete: www.lkz.lt.

LKŽP – „*Lietuvių kalbos žodyno*“ *Papildymų kartoteka*. Prieiga internete: <http://lkiis.lki.lt>.

Naktinienė Gertrūda 2015: Tarmių faktų pateikimas akademiniam *Lietuvių kalbos žodyne*. – *Tarmės – Europos tautų kultūros paveldas*. Vilnius: Mykolo

Romerio universitetas, 494–515. Prieiga internete: <http://ebooks.mruni.eu/pdfreader/tarms-europos-taut-kultros-paveldas-dialects-cultural-heritage-european-nations>.

Papaurėlytė-Klovienė Silvija 2007: *Linguistinės kultūrologijos bruožai*. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.

Pečkuvienė Laima 2014: Dėmenį *bendr-* turintys asmenų pavadinimai ir jų darybos ypatumai administracinėje kalboje. – *Socialinių mokslų studijos* 6(3), 648–660. Prieiga internete: <file:///C:/Users/vartotojas/Downloads/4059-8713-1-SM.pdf>.

Pikčilingis Juozas 1975: *Lietuvių kalbos stilistika 2*. Vilnius: Mokslas.

PPr – *Patarlės ir priežodžiai*. Rengė K. Grigas ir A. Jonynas. Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1958.

Rosinienė Gražina 1978: Žmogaus sudėjimo, jėgos, sveikatos, amžiaus, veiklumo ir darbštumo apibūdinimas zoomorfizmais. – *Kalbotyra* 29(1), 41–51.

Rosinienė Gražina 1982: Zoomorfinis žmogaus apibūdinimas lietuvių kalboje (psicholingvistinio eksperimento duomenimis). – *Kalbotyra* 33(1), 78–87.

Rosinienė Gražina 1989: Lietuvių kalbos zoomorfizmų semantinės struktūros sistemiškumas. – *Baltistica* 3(2), Priedas, 384–387.

Ruškys Algirdas 1982: Lietuvių kalbos frazeologizmų, pejoratyviškai apibūdinančių žmogaus charakterio bruožus, semantika ir stilistinės ypatybės. – *Kalbotyra* 33(1), 88–95.

Ruškys Algirdas 2010: Žmogaus pasaulio atspindžiai endriejaviškių šnektoje. – *Lietuvos lokaliniai tyrimai. Kalba*. Prieiga internete: http://www.llt.lt/pdf/endriejavas/endriejavas_kalba.pdf.

Vėbra Rimantas 1990: *Lietuvių visuomenė XIX a. antrojoje pusėje. Socialinės struktūros bruožai*. Vilnius: Mokslas.

PlgŽ – Vosyltė Klementina. *Palyginimų žodynas*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2014. Prieiga internete: <http://lkiis.lki.lt/>

Vosyliūtė Anelė, Kasparavičienė Vida, Maniukaitė Gražina, Kocai Elena 2004: *Varguomenė: gyvensena ir vertybės*. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas.

Zabarskaitė Jolanta 2006: Ekspresyvioji lietuvių kalbos leksika ir vartosenos žodynai. – *Leksikografija ir leksikologija 1: Aiškinamųjų bendrinės kalbos žodynų aktualijos*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 170–180.

Zinkevičius Zigmas 2006: *Lietuvių tarmių kilmė*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.

Zlatkutė Eglė 2011: *Žmogų apibūdinantys palyginimai lietuvių kalboje*. Bakalauro darbas. Vilniaus universitetas.

INTERNETO RESURSAI:

Русско-белорусский словарь. Prieiga internete: <http://www.skarnik.by>.

Словари русского языка. Prieiga internete: <http://www.gramota.ru/slovari>.

Słownik języka polskiego. Prieiga internete: <http://sjp.pwn.pl/> <http://sjp.pwn.pl>.

Wielki słownik języka polskiego. Prieiga internete: <http://www.wsjp.pl>.

Personal Names in the Northern Panevėžiškiai Subdialect

SUMMARY

The article discusses 280 personal names from the Northern Panevėžiškiai Subdialect and *Dictionary of the Lithuanian Language* which reflect the person's physical properties, age, occupation, and social relations. The material collected for the study shows that compound words (more than 80 of them are discussed in the present article) and suffixal derivatives (about 120 of them were recorded) are frequently employed for naming people in the traditional dialect. If the base word of a derivative or a compound word is still used in the subdialect, personal names formed from them tend to remain in use as well.

Names denoting various external defects constitute the largest semantic group which is not prone to rapid changes. Personal names formed through metaphorisation are rather widely spread in the subdialect. Zoomorphisms are frequently used; personal ornomorphic descriptions are also common. Age-denoting personal names are rather well preserved in the subdialect.

The names linked to an occupation, hobby and social status are subject to most rapid changes. As the occupations of a certain sphere gradually disappear, the names related to those occupations are no longer used or are only remembered with reference to the past.

A part of lexemes withdraw from the system together with the realia which are either defunct or no longer popular.

Įteikta 2016 m. liepos 14 d.

AURELIJA GRITĖNIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

Petro Vileišio g. 5, Vilnius LT-10308, Lietuva

aurelija.genelyte@gmail.com